

Nota Kunst, cultuur & erfgoed gemeente Beek 2025 – 2030

Van onschatbare waarde

Voorwoord

Als wethouders kunst, cultuur & erfgoed zijn wij trots op de rijke, culturele geschiedenis van onze gemeente. Erfgoed is meer dan alleen steen en geschiedenis; het is onze verbinding met het verleden, onze identiteit en een bron van inspiratie voor de toekomst. Het behoud en de promotie van ons erfgoed is belangrijk, niet alleen voor onze inwoners maar ook voor de generaties die ons zullen opvolgen. Daarom willen we ons met dit beleid inzetten om erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken voor iedereen.

Naast het behoud van ons erfgoed, is de rol van kunst & cultuur ontzettend belangrijk voor de ontwikkeling van een sterke en inclusieve gemeenschap. Kunst en cultuur dragen bij aan sociale cohesie, persoonlijke groei en het versterken van onze identiteit. Onze verenigingen hebben hier een grote rol in; zij zijn het cement van onze gemeenschap. Onze ambitie is dan ook om samen met hen een breed en diverse cultureel aanbod te behouden en waar nodig te creëren. Dit, zodat al onze inwoners de kans krijgen om hun talenten te ontwikkelen.

Samen willen wij de verbinding tussen erfgoed en kunst & cultuur versterken en benutten. We zijn ervan overtuigd dat een integrale aanpak kan leiden tot een beter cultureel klimaat. Wij nodigen elke inwoner uit om actief deel te nemen in deze ontwikkeling en een steentje bij te dragen aan een creatieve en levendige gemeenschap.

Laten we samen ervoor zorgen dat de culturele rijkdom van het verleden, heden en toekomst, gekoesterd en gevierd wordt!

Marcel Meurkens
Wethouder Kunst & Cultuur

Ralph Diederén
Wethouder Erfgoed

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Kaders	5
1.2	Belang van erfgoed, kunst & cultuur	6
1.3	Erfgoed, kunst & cultuur in Beek	9
1.4	Rollen en instrumenten	10
2.	Beleidskader	11
2.1	De waarde van onze geschiedenis	11
2.2	Toegankelijkheid van kunst & cultuur	12
2.3	De sociale waarde van erfgoed, kunst & cultuur	13
2.4	Erfgoed, kunst & cultuur als beleving	14
3.	Uitvoering	16
4.	Monitoring en evaluatie	19
5.	Financiën	20
Bijlage 1.	Overzicht en uitkomst participatie	21
Bijlage 2.	Wettelijke taken gemeente voor erfgoed, kunst & cultuur	22
Bijlage 3.	Lijst van Rijksmonumenten	25
Bijlage 4.	Lijst van culturele verenigingen en instellingen	27

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 legt de nadruk op het belang van culturele waarden en de rol van erfgoed binnen de gemeenschap, met de ambitie een breed toegankelijk cultureel aanbod te creëren en verbindingen tussen instellingen en inwoners te versterken. Daarnaast gaat dit hoofdstuk dieper in op de veranderende rol van erfgoed in de samenleving. Het beschrijft ook de rol van gemeente Beek.

Hoofdstuk 2 betreft het beleidskader. Dit kader bestaat uit 4 programmalijnen welke zich richten op de zichtbaarheid en beleefbaarheid van erfgoed, kunst & cultuur, het belang van verenigingen en de economische waarde van deze beleidsdomeinen. De programmalijnen richten zich verder op participatie, inclusiviteit en duurzaamheid, terwijl ook de sociale waarde van cultuur wordt benadrukt.

Hoofdstuk 3 betreft het uitvoeringsprogramma waarin concrete projecten beschreven worden die leiden tot het realiseren van de ambities binnen de programmalijnen.

Hoofdstuk 4 beschrijft communicatie en evaluatie van het beleid.

Hoofdstuk 5 gaat dieper in op financiën en subsidies voor dit beleid. De bijlagen beschrijven de participatie, geven een beeld van de wettelijke taken van een gemeente voor erfgoed, kunst & cultuur en als laatste, de lijst van verenigingen en monumentale panden in gemeente Beek.

1. Inleiding

Het opstellen van duidelijke ambities voor de verdere ontwikkeling van erfgoed, kunst & cultuur is belangrijk. Mensen willen graag wonen in een woon- en werkomgeving die inspirerend én veilig is en waar ze zich betrokken kunnen voelen bij wat er gebeurt. Mensen willen graag wonen daar waar tradities zichtbaar en voelbaar zijn. Zij willen dat hun kinderen uitgedaagd worden zich breder te ontwikkelen. Erfgoed, kunst & cultuur dragen bij aan een sterke, veerkrachtige samenleving.

Met dit beleid willen we onze ambities vastleggen voor de komende jaren. Als gemeente hebben we een duidelijke rol in het in stand houden van ons erfgoed en een breed toegankelijk cultureel aanbod. Daarnaast willen we nadruk leggen op betere verbindingen tussen instellingen, organisaties, verenigingen en inwoners, om zo de kracht van samenwerken te benutten. De uitvoering van het cultuurbeleid moet leiden tot grotere waardering voor het cultureel vermogen van Beek en het beleid moet bijdragen aan een sterke, wederkerige relatie van cultuur met alle gemeentelijke programma's. Meedoen aan kunst & cultuur is namelijk goed voor het welzijn van onze inwoners.

De ambities in dit beleid bieden een kader voor ontwikkeling van kunst & cultuur. Door het behoud van cultureel erfgoed, het stimuleren van kunst- en cultuureducatie. Het ondersteunen van kunstenaars en instellingen. En door het ondersteunen van culturele evenementen en festivals, streven wij ernaar om een levendige en diverse culturele gemeenschap te stimuleren waarin iedereen kan floreren.

1.1 Kaders

In het bestuursakkoord wordt duidelijk benoemd dat erfgoed van wezenlijk belang is en zoveel als mogelijk toegankelijk moet zijn voor onze inwoners. Erfgoedbeleid is tegenwoordig meer dan monumenten en archeologische opgravingen. Het gaat ook over bijzondere plekken en de verhalen die hierover te vertellen zijn. Met dit beleid willen we onder andere de integratie van de cultuur-historische waarde in ruimtelijke projecten versterken zodat ons erfgoed zichtbaar en beleefbaar wordt.

Het beleidsdomein kunst en cultuur heeft als strategisch beleidskader de strategische visie sociaal domein 2025-2035. Deze visie richt zich op het versterken van de sociale basis door kansengelijkheid, bestaanszekerheid en gezond samenleven te bevorderen, met als doel een inclusieve samenleving waarin iedereen kan participeren. We pleiten voor preventie in plaats van curatie, waarbij de gemeenschap samenwerkt met de gemeente om deze doelen te bereiken.

Het sociale domein wordt gezien als een investeringskans die bijdraagt aan de vitaliteit van de gemeenschap. Culturele instellingen zijn een belangrijk onderdeel van deze vitaliteit; culturele voorzieningen en activiteiten kunnen zorgen voor het vergroten van kansengelijkheid en het versterken van de zorg voor elkaar. In het coalitieakkoord wordt aangegeven dat het verenigingsleven het cement is van de Beekse samenleving. Vergroten van participatie in het verenigingsleven is een belangrijk speerpunt.

In de toekomstvisie 'Baek to the future' worden ook een aantal uitspraken gedaan die belangrijk zijn voor deze beleidsterreinen: culturele voorzieningen zullen vooral in het centrum georganiseerd worden, diverse plekken worden geschikt gemaakt voor kleinschalig dagtoerisme. Als laatste wordt circulariteit een belangrijk thema.

In 2023 zijn er enquêtes uitgevoerd en gesprekken gevoerd met de culturele aanbieders. Een overzicht van de uitkomsten staat in bijlage 1.

De 'harde' kant van erfgoed wordt geborgd in diverse ruimtelijke processen. Als het gaat om cultureel en immaterieel erfgoed, geeft dit beleid kaders. Kunst en cultuur zijn onderdeel van het sociaal domein. Nu de strategische visie is vastgesteld, kunnen de ambities voor beiden bepaald worden. Zowel het bestuursakkoord als de toekomstvisie geven richting aan de ontwikkeling van deze beleidsterreinen; erfgoed, kunst & cultuur dienen toegankelijk te zijn voor alle inwoners, een bijdrage leveren aan de brede welvaart en circulair ontwikkeld te worden.

Het vorige beleid kunst & cultuur heeft een basis gelegd voor het domein kunst & cultuur binnen gemeente Beek. De kunst- en cultuurnota van de gemeente Beek voor de periode 2012-2016 heeft als doel gehad het beleid op het gebied van kunst en cultuur te structureren en te versterken. Dit beleid is een vervolg hiervan.

1.2 Belang van erfgoed, kunst & cultuur

Erfgoed is onze nalatenschap van het verleden, waarmee we leven in het heden. Deze nalatenschap willen we graag behouden en doorgeven aan toekomstige generaties, zodat ook zij ervan kunnen genieten en leren. Erfgoed is overal in onze gemeente aanwezig: in de stad, dorpen en het buitengebied, maar ook in de bodem en zelfs onder water.

Erfgoed verbindt ons met het verleden en geeft zo identiteit en inspiratie voor het heden en de toekomst. Erfgoed vertelt waar we vandaan komen, wie wij zijn en hoe we ons ontwikkelen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen materieel of tastbaar erfgoed en immaterieel of ontastbaar erfgoed. Materieel erfgoed kan plaats vast zijn, bijvoorbeeld landschappen of gebouwen, of is mobiel, zoals kunstwerken, archeologische vondsten, kledingstukken of boeken in musea, bibliotheken, kerken en kloosters. Bij immaterieel erfgoed kan worden gedacht aan dialecten, liederen, verhalen, tradities en gebruiken. Immaterieel erfgoed is ook een belangrijk onderdeel van cultuur. Denk bijvoorbeeld aan carnaval; hoewel de traditie een vorm van immaterieel erfgoed is, is de huidige uitvoering een onderdeel van cultuur.

Kunst & cultuur verbindt mensen, voedt persoonlijke groei, sociale cohesie en een bloeiende samenleving. Helpt je bij het vormgeven van je identiteit, weerspiegelt onze geschiedenis, tradities, waarden en draagt bij aan het behoud van ons erfgoed.

Door kunst te koesteren, erin te blijven investeren en het door te geven aan toekomstige generaties, versterken we onze culturele identiteit en verbinden we ons met onze wortels. Dat niet alleen, kunst & cultuur zijn essentiële onderdelen van maatschappelijke opgaven. Cultuur speelt een verbindende rol binnen de gemeenschap van Beek. Het fungeert als een brug tussen verschillende groepen, generaties en individuen, waardoor gedeelde waarden en tradities worden bevorderd. Door deelname aan kunst en culturele activiteiten kunnen mensen met elkaar in contact komen en verhalen uitwisselen, wat het wederzijds begrip versterkt. Deze verbinding draagt bij aan sociale cohesie en inclusie, wat essentieel is voor een hechte samenleving.

De sociale waarde van cultuur is meer dan beleving en deelname. De propositie 'Samen cultuur borgen' van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) gaat daar dieper op in. Het is de eerste van tien vertrekpunten:

1. *Cultuur is fundament voor de samenleving. Cultuur verbindt, verrijkt en is een bron van educatie en plezier voor iedereen. Ze is in zichzelf van onschatbare waarde en biedt bovendien onnoemelijke maatschappelijke meerwaarde: voor gezondheid, welzijn, kansengelijkheid, economie, ruimtelijke inrichting, toerisme en veel meer. Haar onderscheidende scheppende kracht ligt in de toevoeging van creativiteit, symboliek, traditie of ritueel.*
2. *De sociale waarde werd eens te meer zichtbaar tijdens de coronacrisis. Inwoners misten hun zangavond, festivals, dansles, bezoek aan musea, theater of popconcerten. Het gebrek aan ontmoeting en de mogelijkheden 'zich te uiten' versterkte de gevoelens van sociale isolatie, eenzaamheid of verveling.'*

(Samen cultuur borgen – VNG – 2023, p. 4 <https://vng.nl/artikelen/propositie-samen-cultuur-borgen>)

Beleid Rijksoverheid

We zijn als gemeente niet alleen in het vaststellen van beleid op gebied van erfgoed, kunst & cultuur. Zowel bij de Rijksoverheid als bij Provincie Limburg is er beleidsmatig en via wetten aandacht voor erfgoed, kunst & cultuur. Het cultuurbeleid in Nederland is een kerntaak van de Rijksoverheid. Deze is verankerd in de Wet op het Specifiek Cultuurbeleid. Kortgezegd regelt de Wsc de benodigde randvoorwaarden voor cultuur en erfgoed. Ook belangrijk is de Omgevingswet, deze wet regelt de manier waarop we met al onze omgevingswaarden (incl. erfgoed) omgaan, o.a. via een vergunningstelsel. Erfgoed is een verplicht onderdeel van omgevingsplannen en omgevingsvisies geworden. Er is één Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (voor monumenten, archeologie en kunstcollecties). De Minister beschermt rijksmonumenten, de gemeenten beslissen over de vergunningen en zijn verantwoordelijk voor het beschermen van (archeologische) monumenten en het handhaven van de regels. Diverse andere wetten zoals de Archiefwet en de Erfgoedwet bepalen hoe wij als gemeenten met erfgoed, kunst & cultuur om dienen te gaan. Vanuit onze wettelijke verantwoordelijkheid is en blijft de gemeente verantwoordelijk voor de bescherming van cultureel erfgoed. Bescherming loopt behalve sectoraal ook via het ruimtelijke ordeningsinstrumentarium. Het behouden van erfgoed vormt de basis voor het kunnen benutten en beleven.

Het Rijk bekostigt cultuurparticipatie, algemene (kennis)ondersteuning, landelijke experimenten en stimuleringsprogramma's. De provincies spelen een rol in de tweedelijns ondersteuning.

Zij bevorderen kwaliteit door deskundigheidsbevordering en zorgen voor regionale spreiding, distributie, bemiddeling en innovatieve projecten. De gemeente voert de regie op de feitelijke kennismaking met cultuur, in nauw samenspel met scholen en cultuuraanbieders. Belangrijk om te noemen is dat er vanaf 2027 een zorgplicht voor Bibliotheken ingaat. Bibliotheken zijn een bijzondere vorm van culturele instellingen. Zij dragen bij aan diverse doelen binnen het sociaal domein zoals het verkleinen van laaggeletterdheid en het bevorderen van digitale vaardigheden. De zorgplicht houdt in dat iedere inwoner binnen een straal van een aantal kilometer toegang heeft tot een bibliotheek en dat bibliotheken dienen te voorzien in gediplomeerd personeel. Gemeenten hebben vanaf 2023 decentralisatiemiddelen ontvangen om zich voor te bereiden op de zorgplicht. Vanaf 2027 zullen deze middelen via het gemeentefonds verstrekt worden.

Een overzicht van de (boven)lokale wetten en verplichtingen is te vinden in bijlage 2.

Beleid Provincie Limburg

In het beleidskader 2024-2027 'cultuur en erfgoed voor iedereen' van de Provincie Limburg wordt geconcludeerd dat niet iedereen in Limburg de rijke cultuur en erfgoedervaringen kan delen, vaak door ontoegankelijkheid of gebrek aan middelen. Limburg beschikt over een schat aan culturele en historische waarden, van archeologische vondsten tot een divers aanbod van monumenten en muzikale tradities. De provincie erkent de waarde van cultuur en erfgoed, vooral in het verbinden van mensen in een veranderende samenleving. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Cultuur en erfgoed moeten voor elke inwoner van Limburg toegankelijk zijn. Dit omvat niet alleen fysieke toegang, maar ook het verlagen van financiële drempels.
- Verbinding tussen traditie en vernieuwing: Er wordt gewerkt vanuit de gedachte dat cultuur en erfgoed kunnen versterken door zowel traditionele als vernieuwende elementen te integreren.
- Maatschappelijke waarde: Cultuur en erfgoed worden gezien als een verbindende factor in de samenleving, met aandacht voor de welzijnsimpact op de inwoners van Limburg.
- Spreiding van aanbod: Het doel is om een breed en toegankelijk cultureel aanbod te creëren in heel Limburg, met speciale aandacht voor Noord- en Midden-Limburg.
- Ondersteuning van lokale cultuur: De rijkdom aan lokale en regionale cultuur, gedragen door vrijwilligers, wordt erkend en ondersteund.

De komende tijd zal Provincie Limburg aan de volgende zaken werken:

- Verbeteren van Toegankelijkheid:
- Onderzoeken van de mogelijkheden om cultuur betaalbaarder te maken, vooral voor kwetsbare groepen.
- Samenwerken met fondsen en gemeenten om subsidies en toegang te verbeteren.
- Stimuleren van cultuureducatie in scholen en het ondersteunen van het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit'.
- Investeren in initiatieven die de participatie van jongeren bevorderen.
- Financiële ondersteuning voor bovenlokale evenementen en festivals die de lokale cultuur uitdragen.
- Creëren van nieuwe voorzieningen voor grote volks-culturele evenementen.
- Het bevorderen van een evenwichtige verdeling van landelijke middelen en aandacht voor Limburgse belangen in de landelijke cultuurlandschap.

Samen met de Rijksoverheid en Provincie Limburg zijn wij als gemeente een ecosysteem om erfgoed, kunst & cultuur te behouden, te beschermen en te ontwikkelen. Via deze drietrapsraket wordt het beleid bepaald voor erfgoed, kunst en cultuur. Wij vervullen als gemeente onze wettelijke taak en geven daarnaast handen en voeten aan de gezamenlijke ambities om o.a. een breed en divers aanbod in Limburg te waarborgen, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen.

1.3 Erfgoed, kunst & cultuur in Beek

Beek heeft een rijke culturele en historische achtergrond, welke zichtbaar terugkomt in het landschap. Zo zijn er twee gemeentelijke monumenten: de kapel van Wonderdadige Medaille in Beek en het Openluchttheater in Spaubeek. Daarnaast staan er maar liefst 54 objecten in het monumentenregister van de Rijksoverheid, waaronder het indrukwekkende Huis Genbroek op de Kasteel Genbroekstraat, diverse wegkruizen en de prachtige Sint Hubertus molen. Voor een complete lijst van deze monumenten verwijzen we naar bijlage 3.

Het immateriële erfgoed van Beek omvat onder andere het feest van St. Lecie, waarbij jaarlijks een lichtkoningin wordt uitgeroepen.

Op kunstgebied speelt het Sint Hubertus Kunstcentrum een belangrijke rol. Deze stichting zet zich in om de kunstschat van Limburgse kunstenaars en het Montfortaans erfgoed voor de toekomst te bewaren. Dit gebeurt door middel van diverse activiteiten zoals rondleidingen, exposities en concerten, waardoor de kunst toegankelijk blijft voor een breed publiek.

In de voormalige Distilleerderij Jacques Hennekens is het Els Museum gevestigd, waar bezoekers alles leren over de bekende kruidenbitter Els La Vera. Het museum herbergt authentieke distillatie-apparaten die bijna klaar zijn voor productie, wat een uniek kijkje biedt in de lokale geschiedenis van distilleren.

Een ander Beeks museum huist in woonzorgcentrum Franciscus. Dit betreft het Heemkundemuseum van de Heemkundevereniging Beek. Een vereniging die de lokale geschiedenis bewaart, documenteert en toegankelijk maakt, met als doelstelling het verleden en heden van de gemeente Beek voor het nageslacht vast te leggen.

Beek kent ook een rijke schat aan religieus erfgoed. Denk aan de vele wegkruizen en de kapellen die door de Werkgroep Kruisen en Kapellen van IVN worden onderhouden, en de prachtige glas-in-loodramen van de voormalige basisschool in Spaubeek en de O.L.V van de Wonderdadige Medaille kerk.

Beek kent momenteel vijf muziekgezelschappen, zeven zangkoren (waarvan enkele kerkkoren) en drie toneelverenigingen. Daarnaast zijn er vier carnavalsverenigingen, twee folkloristische gezelschappen, enkele cultureel/educatieve instellingen en de nodige overige gezelschappen, die de lokale tradities mee in stand houden. Een bijzonder initiatief is het Baeker Talent Orkest. Dit orkest richt zich op volwassenen die in het verleden een instrument hebben bespeeld of dat willen leren. Het doel is om samen plezier te beleven aan het musiceren, met als bijkomend voordeel dat deelnemers wellicht doorstromen naar de harmonie zelf.

Een belangrijke culturele instelling is het Asta Theater, dat een breed scala aan theater- en muziekvoorstellingen biedt. Het is een theater dat bruist van goede ideeën en grote namen, maar ook juist van kleine evenementen en initiatieven uit de buurt. Het culturele hart van Beek en voor ver daarbuiten.

Buiten het Asta Theater zijn er echter ook nog enkele andere gemeentelijke plekken waar talrijke en mooie culturele evenementen en activiteiten plaatsvinden, zoals de BMV 't Hof van Sjpaubik in Spaubeek, gemeenschapshuis Centrum WenG in Neerbeek en Gasterie Genhout Treft in Genhout.

In 2024 is ook de Stichting Amici Genbroek opgericht, met het doel om in het gelijknamige landhuis en het naastgelegen park kunst, cultuur en muziek te promoten.

De gemeente Beek organiseert activiteiten voor jong en oud op het gebied van sport, cultuur, maatschappij en leefstijl via NJOY. Op het platform van NJOY kunnen verenigingen gevonden worden (elke vereniging heeft een eigen pagina) en is er informatie te vinden die van belang is voor het bestuur en vrijwilligers (verenigingsondersteuning).

Op het gebied van cultuureducatie werkt NJOY samen met Bibliotheek de Domijnen en Stichting Cultuurperron aan een programma voor basisscholen, om kinderen kennis te laten maken met de verschillende kunstdisciplines. Stichting Cultuurperron ontvangt subsidies voor het aanbieden van cursussen in muziek en dans, wat bijdraagt aan de culturele ontwikkeling van de inwoners. In het gemeentehuis zelf worden overigens regelmatig kunstexposities gehouden. Een volledig overzicht van culturele instellingen en verenigingen is te vinden in bijlage 4.

Recentelijk zijn alle gemeentelijke kunstwerken en een aantal rijksmonumenten voorzien van een QR-code, die toegang biedt tot een website met uitgebreide informatie over deze kunstwerken. De komende jaren wordt gekeken of er murals kunnen komen op enkele viaducten in Beek. Deze murals zullen thematisch worden ingevuld met belangrijke Beekse erfgoedthema's. Op deze manier blijft de culturele identiteit van Beek levend en betrokken.

1.4 Rollen en instrumenten

Naast onze wettelijke taken hebben wij als gemeente verschillende rollen in huis om de uitvoering van dit beleid handen en voeten te geven. Als gemeente nemen we onze rol als facilitator van culturele activiteiten in Beek serieus en zetten ons actief in voor erfgoed, kunst en cultuur. We willen nauw contact houden met lokale verenigingen en de culturele sector, en we ondersteunen waar mogelijk.

Dit doen we als gemeente door:

- Het beschikbaar stellen van subsidies: we bieden bijvoorbeeld financiële ondersteuning aan verenigingen om het lidmaatschap voor jeugdleden laagdrempelig te houden.
- Het wegwijs maken bij of informatie verstrekken over mogelijkheden tot bijvoorbeeld subsidie bij andere partijen of overheden: we informeren culturele instellingen, zodat zij op de hoogte zijn van subsidiemogelijkheden van de Provincie Limburg of landelijke fondsen.
- Het bieden van verenigingsondersteuning: we helpen verenigingen bijvoorbeeld, waar mogelijk, met het aantrekken van vrijwilligers. Ook bieden we praktische ondersteuning bij het organiseren van evenementen.

- In gesprek te blijven met het lokale veld en inwoners over onze ambities en doelen: we organiseren wanneer nodig bijeenkomsten met vertegenwoordigers van culturele verenigingen en inwoners om hun input te krijgen over toekomstige culturele projecten en evenementen.
- Ruimte te geven aan erfgoed en cultuur om zich te ontwikkelen: dit doen we door historische locaties te onderhouden en toegankelijk te maken voor het publiek.
- Te investeren in gebouwen en accommodaties: we zorgen voor het behoud en onderhoud van diverse gebouwen zodat culturele instellingen hier gebruik van kunnen maken.

Daarnaast hebben we ook een rol als bevoegd gezag, waarbij we toezicht houden op wet- en regelgeving en burgers informeren over vergunningen en procedures met betrekking tot erfgoed. Bij overtredingen kan de gemeente handhavend optreden, in samenwerking met andere instanties zoals de politie en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Regelgeving wordt toegepast met betrekking tot ruimtelijke ordening en vergunningen voor culturele activiteiten, waarbij we toezien op naleving door middel van controles en inspecties. Door deze aanpak willen we een bloeiend cultureel klimaat in Beek bevorderen en de betrokkenheid van onze inwoners vergroten.

2. Beleidskader

Met dit beleid willen wij een strategisch en uitvoerend kader bieden voor erfgoed, kunst & cultuur waarin participatie, inclusiviteit én duurzaamheid een rol krijgen. De uitgangspunten zijn in ieder geval dat gemeentelijke inzet op erfgoed, kunst & cultuur moet leiden tot:

- Grotere waardering van het cultureel vermogen door de maatschappelijke rol van erfgoed, kunst & cultuur in Beek te versterken;
- Bredere toegankelijkheid van erfgoed, kunst & cultuur voor alle inwoners (zowel beleving als educatie).
- Meer verbinding tussen instellingen, verenigingen, inwoners en de gemeente om zo het sociaal vermogen te vergroten;
- Het ontstaan van nieuwe vormen van erfgoed, kunst & cultuur om zo te komen tot een toekomstbestendig aanbod wat past bij de inwoners van nu en in de toekomst.

Verder bevat dit beleid de volgende thema's:

- Kunst- en cultuureducatie:
- Culturele evenementen en festivals:
- Kunstenaars en culturele instellingen:

Het beleidskader is onderverdeeld in programmalijnen waarin erfgoed, kunst & cultuur integraal opgenomen zijn. We geven per programmalijn een aantal ambities weer die van belang zijn voor de periode 2025-2030. In de uitvoeringsparagraaf zijn deze ambities vertaald in projecten. De uitvoeringsparagraaf is te vinden in hoofdstuk 3.

2.1 De waarde van onze geschiedenis

Erfgoed, in de breedste zin van het woord, voegt waarde toe aan de gemeente Beek. We zijn ons steeds meer bewust van het belang dat erfgoed voor een gemeente heeft. De verschillende cultuurhistorische waarden in onze gemeente vertellen samen een verhaal. Cultuurhistorische kwaliteit geeft sfeer en kleur aan onze leefomgeving en appelleert aan een zeer sterke behoefte aan identiteit. Of het nu een monumentaal gebouw, een stadsgezicht, een archeologische vondst of een cultuurhistorisch waardevol landschap betreft: ze dragen allemaal bij aan de wijze waarop onze woonomgeving beleefd wordt.

We willen erfgoed benaderen vanuit een integraal en gebiedsgericht perspectief, in plaats van alleen vanuit specifieke sectoren of objecten. Dit betekent dat monumentenzorg, archeologie en cultuurlandschap integraal bekeken moeten worden. Bijvoorbeeld, de combinatie van de Sint Hubertus molen en de omliggende natuurgebieden biedt volop mogelijkheden voor educatieve initiatieven en recreatie. Daarnaast is het ook belangrijk om nauw samen te werken met andere beleidsgebieden, zoals ruimte en toerisme. Door erfgoed te integreren in toeristische routes kunnen bezoekers niet alleen genieten van de geschiedenis, maar ook van de lokale gastronomie en ambachten. Als laatste kan erfgoed een aanjager zijn voor de lokale economie. Historische elementen in het centrum en kernen geven een extra dimensie aan winkel- en horecabezoek en vormen een gewilde vestigingslocatie voor kleinere dienstverleners en creatieve bedrijvigheid, zoals bijvoorbeeld het Els Museum dat bezoekers aantrekt met haar unieke aanbod. We zien ook graag dat er meer evenementen plaatsvinden om de beleving van erfgoed te vergroten zoals bijvoorbeeld een open monumentendag.

Deze programmalijn richt zich op het optimaal benutten en ervaren van ons cultuurhistorisch kapitaal. Van het verleden tot nu: erfgoed, kunst en cultuur moet te beleven zijn in onze gemeente.

Ambities

1. *Beeks erfgoed is zichtbaar in de openbare ruimte:*
Dit kan gerealiseerd worden door middel van restauraties van monumenten, maar ook door het creëren van murals of kunstwerken die verhalen vertellen van de lokale geschiedenis. Bijvoorbeeld, een mural geïnspireerd op de geschiedenis van de distilleerderij kan bezoekers en inwoners aanzetten tot nadenken over de lokale tradities.
2. *We maken immaterieel erfgoed zichtbaar door het (financieel) ondersteunen van initiatieven die hieraan bijdragen:*
Denk hierbij aan het ondersteunen van lokale evenementen zoals het St. Lucia-feest of de jaarmarkt. Dit versterkt niet alleen de identiteit van Beek, maar verbindt ook de gemeenschap.
3. *Wij zijn een spil in de erfgoedsector en zien onze rol als verbinder, netwerker en facilitator van lokale initiatieven rondom erfgoed:*
We willen platformen creëren waar lokale kunstenaars, historici en verenigingen elkaar kunnen ontmoeten en samenwerken aan projecten die het erfgoed van Beek versterken en vernieuwen.
4. *Waar mogelijk verduurzamen we ons erfgoed:*
Circulariteit is hierbij het uitgangspunt. Dit kan onder andere door gebruik te maken van duurzame materialen bij restauraties en renovaties van monumentale panden. Het stimuleren van groene initiatieven, zoals de aanleg van historische tuinen met inheemse planten, kan ook bijdragen aan het behoud van de biodiversiteit in onze gemeente.

Met deze ambities en initiatieven willen we het erfgoed van Beek niet alleen behouden, maar ook levend en relevant maken voor toekomstige generaties, zodat het een bron van trots en inspiratie blijft voor onze inwoners.

2.2 Toegankelijkheid van kunst & cultuur

Wij geloven dat kunst en cultuur van en voor iedereen moet zijn, en streven ernaar culturele activiteiten en voorzieningen toegankelijk te maken voor mensen van alle leeftijden, culturele en etnische achtergronden, en inkomens. Het ervaren van kunst en cultuur moet voor iedereen in Beek mogelijk zijn, of het nu gaat om een bezoek aan een voorstelling, deelname aan een workshop, of het genieten van kunst in de openbare ruimte.

We vinden het ook belangrijk dat er voor iedereen passend, cultureel aanbod is in de gemeente Beek. Niet alles hoeft voor iedereen te zijn, maar er moet wel voor iedereen iets te kiezen zijn. Dat geldt voor het bezoeken van, voor zelf meedoen en voor ontplooiingsmogelijkheden.

Toegang tot cultuur is enorm belangrijk voor het bevorderen van een inclusieve en diverse samenleving. Het biedt mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling, sociale interactie en versterkt het gemeenschapsgevoel. Cultuureducatie speelt hierbij een sleutelrol: kinderen en jongeren die deelnemen aan kunst- en culturele activiteiten vergroten hun empathische vermogens, zijn eerder bereid anderen te helpen, hebben een beter zelfbeeld en kunnen emoties beter reguleren. Ze voelen zich meer onderdeel van een gemeenschap.

Ambities

1. *We stimuleren aanbod voor alle inwoners:*
Zodat iedereen zijn of haar talenten kan ontdekken en ontwikkelen. We willen samen met aanbieders komen tot een brede programmering welke jongeren en volwassenen in staat stelt om hun vaardigheden te verkennen en te verfijnen.
2. *We versterken de samenwerking tussen de gemeente, het lokale culturele veld en het onderwijs:*
Om te komen tot meer laagdrempelig en breed aanbod en het vergroten van cultuurparticipatie hebben we hulp nodig. Hiervoor willen we een combinatiefunctionaris cultuur inzetten.
3. *We zorgen dat het culturele, educatieve aanbod voor kinderen in stand wordt gehouden:*
Door financiering via Cultuur met Kwaliteit en partnerschappen met alle scholen te waarborgen, zodat kunst en cultuur een vast onderdeel van het curriculum vormen.
4. *We verbinden, samen met culturele partijen, het culturele aanbod aan het voorliggend veld binnen het sociaal domein:*
Dit houdt in dat we kunst- en cultuurprojecten stimuleren die specifiek gericht zijn op sociale inclusie, welzijn en het bevorderen van gemeenschapsgevoel.

Wij willen werken aan een consistente en toegankelijke betrokkenheid bij kunst en cultuur, ook buiten de school. Kunst en cultuur zijn niet alleen middelen voor persoonlijke expressie, maar ook voor gemeenschapsvorming en sociale cohesie.

2.3 De sociale waarde van erfgoed, kunst & cultuur

In Beek zijn er diverse culturele verenigingen die een waardevolle bijdrage leveren aan het sociale leven. Samenwerking tussen deze organisaties kan de impact van kunst en cultuur in de gemeenschap vergroten. Daarnaast helpt cultuur bij het vertellen van verhalen die mensen met verschillende achtergronden kunnen verbinden.

Meer samenwerking kan ook andere voordelen bieden. Denk bijvoorbeeld aan het delen van kosten voor evenementen, faciliteiten en marketing. Door deze middelen samen te leggen, kunnen we innovatieve projecten opzetten die de culturele activiteiten in onze gemeente verder stimuleren. Een voorbeeld hiervan zou kunnen zijn; een jaarlijks cultureel festival waarin verschillende verenigingen hun talenten en activiteiten presenteren, waardoor bezoekers in één weekend kennis kunnen maken met de rijke verscheidenheid aan cultuur die Beek te bieden heeft.

Samenwerking helpt ook om inclusiviteit te bevorderen. We willen ervoor zorgen dat ons culturele aanbod toegankelijk is voor iedereen in Beek. Samenwerken zorgt dat het aanbod versterkt kan worden met activiteiten voor doelgroepen die minder aan bod komen. Denk aan workshops en activiteiten die gericht zijn op specifieke doelgroepen, zoals jongeren, ouderen of mensen met een beperking.

We zien graag dat meer inwoners lid worden van een vereniging. Het verenigingsleven is het cement van de Beekse samenleving.

Ambities

1. *We versterken verenigingen, onder andere financieel:*
Omdat deze de sociale cohesie en de leefbaarheid bevorderen. Dit doen we bijvoorbeeld door subsidies te verstrekken voor gezamenlijke projecten of het organiseren van trainingen voor vrijwilligers.
2. *We faciliteren ontmoeting tussen verenigingen, instellingen en kunstenaars:*
Zodat men elkaar makkelijker weet te vinden. Dit doen we, waar mogelijk, door netwerk-evenementen en gezamenlijke brainstormsessies te organiseren.
3. *We behouden en ondersteunen een breed aanbod aan locaties waar activiteiten kunnen plaatsvinden op het gebied van kunst en cultuur:*
Zoals het creëren van multifunctionele ruimtes die door verschillende groepen kunnen worden gebruikt.
4. *We stimuleren intergenerationele samenwerking in culturele projecten:*
Wij vragen verenigingen mee te denken over activiteiten die verschillende generaties met elkaar verbinden. Zodat we de ervaring en kennis van oudere inwoners kunnen verbinden met ideeën en creativiteit van jongeren. Dit kan bijvoorbeeld door gezamenlijke kunstprojecten, muziek-initiatieven of theaterproducties, waar jong en oud samenwerken.

Zo willen we een sterke basis leggen voor een culturele gemeenschap die de diversiteit en creativiteit van Beek weerspiegelt.

2.4 Erfgoed, kunst & cultuur als beleving

Kunst en cultuur maken gemeente Beek een aantrekkelijke plek om te vertoeven. Dankzij onze diverse culturele voorzieningen zoals musea, cultuurpodium, bibliotheek en unieke erfgoedlocaties, is er altijd iets te beleven. Niet alleen onze inwoners genieten van deze culturele rijkdom, maar ook toeristen en ondernemers worden aangetrokken door wat Beek te bieden heeft.

Een levendig kunst- en cultuurklimaat trekt niet alleen bezoekers aan, maar stimuleert ook de lokale economie. Wanneer mensen naar onze evenementen komen of onze musea bezoeken, besteden ze geld aan lokale winkels, restaurants en andere diensten. Dit is goed voor de ondernemers in onze gemeente en helpt om werkgelegenheid te creëren. Bovendien biedt een brede culturele scene kansen voor lokale artiesten en creatieven om hun talenten te tonen, dit draagt bij aan een dynamische gemeenschap.

Met deze programmalijn willen we de economische waarde van erfgoed, kunst en cultuur onder de aandacht brengen. We laten de wereld zien hoe rijk Beek is aan kunst en erfgoed.

Denk hierbij aan het stimuleren en zichtbaar maken van tentoonstellingen, festivals en culturele markten die niet alleen de lokale bevolking, maar ook toeristen aantrekken.

Ambities

1. *We ondersteunen culturele evenementen en evenementen die voortkomen uit immaterieel erfgoed:*
Waar en hoe we kunnen. Dit betekent dat we niet alleen subsidie verstrekken, maar ook logistieke en organisatorische hulp bieden aan lokale culturele initiatieven.
2. *We vergroten onze zichtbaarheid door actief samen te werken met het domein toerisme en Visit Zuid-Limburg:*
Door gezamenlijke campagnes en promotionele activiteiten willen we Beek op de kaart zetten als een must-visit bestemming voor kunst- en cultuurliefhebbers.
3. *We maken verbinding met landelijke stichtingen en (semi)overheidsinstellingen om meer financiële middelen te genereren:*
Voor de ontwikkeling van de sector en het ondersteunen van projecten. Dit kan door bijvoorbeeld partnerships aan te gaan voor grote culturele evenementen of erfgoedprojecten.
4. *We houden kunst in onze openbare ruimte in stand:*
Dit omvat het onderhouden van bestaande kunstwerken, maar ook het toevoegen van nieuwe, innovatieve kunstinstallaties die het straatbeeld verrijken.

Met deze ambities willen we dat Beek een bredere aantrekkingskracht uitoefent op bezoekers van buitenaf.

3. Uitvoering

Het uitvoeringsprogramma heeft een looptijd tot en met 2027. De uitvoering van dit programma gebeurt vooralsnog met de huidige capaciteit en de huidige financiële middelen. We bekijken jaarlijks aan de hand van de beschikbare capaciteit welke acties opgepakt kunnen worden en leggen de planning voor aan het college.

Programmalijn 1 - De waarde van onze geschiedenis

<i>Project</i>	<i>Beschrijving</i>	<i>Domein</i>
Subsidie Provincie Limburg	We gaan in gesprek met Provincie Limburg om cofinanciering voor erfgoed-gerelateerde projecten mogelijk te maken.	Erfgoed
Subsidies overig	We maken inzichtelijk welke subsidies landelijk te verkrijgen zijn voor erfgoed.	Erfgoed
Historische waarde-kaart	We ontwikkelen een cultuurhistorische- en archeologische waarde-kaart.	Erfgoed
Erfgoed zichtbaar maken	We verkennen hoe erfgoed een perspectief kan zijn voor ruimtelijke- en gebiedsontwikkelingen.	Erfgoed
Kennisversterking erfgoed	We organiseren diverse kennissessies over onderhoud en verduurzaming voor monumenteneigenaren, erfgoed-organisaties en andere partners.	Erfgoed
Heemkundemuseum realiseren	We ondersteunen de Heemkundevereniging in het zoeken naar een geschikte locatie.	Cultuur
Openluchttheater Spaubeek	We doen onderzoek naar de revitalisering van dit gemeentelijk monument	Erfgoed

Programmalijn 2: Toegankelijkheid van kunst & cultuur

<i>Project</i>	<i>Beschrijving</i>	<i>Domein</i>
Inzet combinatie-functionaris cultuur/erfgoed	We willen verkennen hoe de GALA-middelen ook voor een combinatiefunctionaris cultuur/erfgoed ingezet kunnen worden	Cultuur Erfgoed
Indicatoren ontwikkelen	Op basis van de eerder gehouden enquête (bijlage 1) ontwikkelen we indicatoren om te kunnen meten of de participatie daadwerkelijk groter wordt	Cultuur
Inzet CmK verbreden	Op dit moment doen 2 basisscholen mee aan de CmK-regeling. Dit willen we uitbreiden naar alle basisscholen	Cultuur
Implementatie zorgplicht bibliotheken	We maken een beleidsplan voor de zorgplicht in samenwerking met bibliotheek	Cultuur
Subsidieregel cultuurparticipatie	We onderzoeken of we de leeftijdsgrens voor jeugdleden binnen de subsidieregulering kunnen aanpassen	Cultuur
Cultuurparticipatie verbreden	We onderzoeken samen met de cultuuraanbieders of het aanbod geschikt (te maken) is voor andere doelgroepen	Cultuur
Cultuuraanbod verbinden aan voorliggende voorzieningen	We stimuleren sociale partners om meer samen te werken met culturele organisaties en culturele interventies in te zetten met hulp van consultants vanuit voorliggende voorzieningen.	Cultuur

Programmalijn 3: De sociale waarde van erfgoed, kunst & cultuur

<i>Project</i>	<i>Beschrijving</i>	<i>Domein</i>
Subsidie jeugdleden	We onderzoeken of we deze regulering kunnen verbreden zodat verenigingen geen leegloop ervaren.	Cultuur
Cultureel platform	We organiseren als gemeente een bijeenkomst voor alle aanbieders binnen het culturele veld om te netwerken en elkaar te inspireren.	Cultuur
Samenwerking Cultuurperron	Het huidige contract met Cultuurperron loopt in 2026 af. Dit vernieuwen we. We gaan eerst in gesprek over de activiteiten en indicatoren in het contract.	Cultuur
Digitaal platform	We onderzoeken of we het aanbod aan erfgoed, kunst en culturele activiteiten digitaal kunnen ontsluiten	Cultuur
Overzicht subsidies	We maken een overzicht van beschikbare fondsen en externe subsidiemogelijkheden.	Cultuur

Programmalijn 4: Erfgoed, kunst & cultuur als beleving

<i>Project</i>	<i>Beschrijving</i>	<i>Domein</i>
Canon van Beek	We ontwikkelen samen met de Heemkunde vereniging het Canon van Beek	Cultuur
Open monumentendag	We blijven jaarlijks een open monumentendag organiseren	Erfgoed
Aansluiten Landelijke Archeologiedagen	We sluiten in 2026 aan bij de landelijke Archeologiedagen	Erfgoed
Samenwerking Visit Zuid-Limburg	Ontwikkelen van een projectenplan op gebied van kunstroutes, community-art en cultuurbeleving.	Cultuur
Kunst expositie gemeentehuis	We ontwikkelen een programmering samen met het culturele veld voor de expositieruimte in het gemeentehuis.	Kunst
Onderhoud kunstwerken	We stellen een onderhoudsplan op voor kunst in de openbare	Kunst
Limburgse Bandkeramiek	Uitvoering geven aan de regionale samenwerking Limburgse Bandkeramiek	Erfgoed
ArcheoRoute	We onderzoeken de mogelijkheid tot deelname aan de ArcheoRoute	Erfgoed

4. Monitoring en evaluatie

Communicatie en evaluatie zijn belangrijke onderdelen van ons beleid. We willen duidelijk en open communiceren over wat we doen, welke doelen we hebben, welke middelen beschikbaar zijn en wat we van iedereen verwachten. Dit doen we onder andere door bijeenkomsten te organiseren zoals genoemd in de uitvoeringsparagraaf en informatie te delen via de gemeentelijke website en andere kanalen.

Daarnaast is het belangrijk om ons beleid te evalueren. We stellen meetbare doelen op, zoals het bereik van ons publiek, deelname aan culturele activiteiten, de economische impact en het behoud van ons erfgoed. We willen ook graag feedback ontvangen van betrokkenen en het publiek, zodat we de uitvoering kunnen aanpassen aan wat nodig is. Een voortdurende dialoog tussen de gemeente, culturele instellingen en de gemeenschap is belangrijk voor de uitvoering van dit beleid. We informeren in het derde kwartaal 2026 de raad over de voortgang van dit beleid.

5. Financiën

Voor erfgoed is per 2025 een structureel uitvoeringsbudget van € 10.000 beschikbaar, voor kunst & cultuur is er geen vastomlijnd uitvoeringsbudget. Dat wil niet zeggen dat er geen financiële middelen beschikbaar zijn om onze programmalijnen te ondersteunen. De middelen komen uit diverse budgetten, zoals onze subsidieregels maar bijvoorbeeld ook uit de budgetten van diverse herinrichtingsprojecten.

Een andere manier om onze gelden effectief in te zetten, is door aan te sluiten bij landelijke programma's en de daarbij behorende financiële bronnen. Door gebruik te maken van budgetten van de Rijksoverheid, hebben we onze financiële slagkracht verhoogd. Een goed voorbeeld hiervan is ons betrokkenheid bij programma's zoals CmK (Cultuureducatie met Kwaliteit) en GALA.

Een extra kans die we zien, is om meer gebruik te maken van fondsen en subsidies die beschikbaar zijn vanuit bovenregionale overheden en stichtingen zoals het Cultuurfonds en het Mondriaanfonds. Door samen te werken met de lokale gemeenschap en ondersteuning te bieden bij het aanspreken van deze financiële middelen, creëren we meer mogelijkheden voor lokale initiatieven en versterken we onze culturele verenigingen. Na het vaststellen van dit beleid, zullen we deze mogelijkheden verkennen.

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht en uitkomst participatie

In 2023 is een Burgerpeiling gehouden waarin ook enkele vragen werden gesteld over de beleving van kunst en cultuur door de inwoners

Ruim drie vijfde (61%) van de respondenten bezoekt minimaal enkele keren per jaar culturele activiteiten of evenementen en 39% beoefent minimaal enkele keren per jaar een creatieve hobby.

Voor de respondenten zijn vooral het verenigingsleven (43%), talentontwikkeling van de jeugd (41%) en carnaval (37%) belangrijk. Gemiddeld geven de respondenten een 6,8 aan het aanbod van kunst en cultuur in Beek

Van de 222 mensen die aangegeven vrijwilliger te zijn, geeft 25% aan dit te doen in relatie tot cultuur. Het huidige aanbod Kunst en Cultuur in de gemeente scoort een waardering van gemiddeld 6,8. Respondenten geven aan extra aandacht te willen voor het Verenigingsleven (43%), Talentontwikkeling jeugd (41%), Carnaval (37%) en Erfgoed en Heemkunde (32%).

Uit een speciaal voor dit beleidsplan uitgeschreven enquête kwam het volgende naar voren: 95% van de respondenten vonden behoud van erfgoed en cultuur belangrijk. 51% gaf aan enkele keren per jaar erfgoed- en cultuuractiviteiten te bezoeken.

In het kader van de totstandkoming van deze nota hebben twee Cultuurcafés plaatsgevonden waarin met een aantal verenigingen is gesproken over de huidige stand van de amateursector in Beek, hun toekomstvisie, hun problemen en wensen. Binnen de verenigingen zijn er enkele belangrijke uitdagingen, zoals vergrijzing, ledenwerving en -binding, en het groeiende tekort aan vrijwilligers. Financiën zijn een secundair probleem, maar komen wel aan de orde, bijvoorbeeld bij de huur van accommodaties. Een veelgehoorde oproep is dat de gemeente vooral moet faciliteren in deze kwesties.

Wat betreft het binden van jeugdleden, wijzen muziekverenigingen erop dat de huidige subsidieperiode voor instrumentale opleiding (zes jaar) in de praktijk te kort is. Tevens is er een leeftijdsgrens van 18 jaar, een fase waarin veel jeugdleden hun lidmaatschap beëindigen. Het verruimen van deze termijnen zou de verenigingen helpen om jeugdleden langer aan zich te binden, omdat het financiële drempels voor ouders zou verlagen. Dit zou niet alleen de continuïteit van de verenigingen bevorderen, maar ook bijdragen aan een levendiger en divers verenigingsleven.

Bijlage 2. Wettelijke taken gemeente voor erfgoed, kunst & cultuur

Materieel erfgoed

Archeologie

Behoud

Archeologische monumenten en terreinen met een hoge verwachting. Uitgangspunt is behoud in situ. Opnemen in omgevingsplannen.

Beheer

- Archeologische rijksmonumenten via vergunningsstelsel Omgevingswet.
- Enkelvoudige vergunningsaanvragen lopen via minister.
- Meervoudige vergunningsaanvragen via B&W.

Monumenten

Behoud/bescherming op grond van Erfgoedwet 2016 en eigen omgevingsplan/verordeningen.

Voor religieus erfgoed zie Kerkenvisie Beek.

- Rijksmonumenten via vergunningsstelsel Omgevingswet. B&W beslissen over vergunningsaanvragen, met adviesplicht van de Minister en adviesrecht van GS (buiten de bebouwde kom) in geval van bijzonder ingrijpende wijzigingen. Advies van de gemeentelijke commissie is – met enkele uitzonderingen – altijd verplicht. Indien de monumenten van andere overheden zijn, dan beslissen zij zelf over vergunningen.

Landschap

Rijksoverheid: nationale omgevingsvisie (NOVI), programma NOVEX, programma Mooi Nederland.
Provincie: landschapskader, provinciale omgevingsvisie (POVI), omgevingsverordening.

- Behoud cultuur-historische elementen in het landschap.

<i>Materieel, roerend erfgoed</i> Archieven	<i>Behoud</i> Archiefwet inzake overheidsarchieven Autonoom beleid overheden inzake archieven maatschappelijke organisaties en bedrijven.	<i>Beheer</i> • Regionaal Historisch Centrum Limburg, overheidsarchieven, maatschappelijke archieven en bedrijfsarchieven vanaf de 19^e eeuw.
Bibliotheekcollecties	Openbare bibliotheekcollectie Limburgensia en wetenschappelijke bibliotheek (universiteit en Historisch Centrum Limburg) Exposities in situ, online zoals de Digitale Bibliotheek Nederlandse Letteren inclusief Limburg portal.	• Wet stelsel openbare bibliotheek voorzieningen voorzieningen
Museale collecties (lokale musea, artefacten (en kunst) bij RMO, Limburgs Museum, LGOG-collectie)	Erfgoedwet 2016: beheer rijkscollectie, regels vervreemding cultuurgoederen voor overheden en publieksrechtelijke instellingen. Aanwijzing, uitvoer en teruggave (beschermd) cultuurgoederen. Niet rijkscollecties: richtlijnen museum-register/museumvereniging Beschermd cultuurgoederen, register van particuliere bezittingen van schatkamers, verenigingen, stichtingen, privépersonen. Geanonimiseerd gepubliceerd op https://data.collectie-nederland.nl/vc/wbc-2/	• Erfgoedwet 2016: grondslag voor de Regeling beheer rijkscollectie en subsidiëring museale instellingen. • Leidraad voor collectionering, afstoting museale objecten Museum vereniging (LAMO)
<i>Immaterieel erfgoed</i> Niet tastbaar erfgoed zoals streektaal, tradities en gebruiken	<i>Behoud</i> Limburgse taal: Europees Handvest voor regionale talen, Raad van Europa Unesco verdrag Bescherming Immaterieel erfgoed, Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN)	<i>Beheer</i> • Meerjarenplan Hoes veur 't Limburgs • Inventaris en register van Nederlands Immaterieel Erfgoed (KIEN) • Unesco lijst immaterieel erfgoed

<i>Cultuur</i> Cultuur	<i>Behoud</i> Wet op het specifiek cultuurbeleid	<i>Beheer</i> Het cultuurbeleid in Nederland is een kerntaak van de rijksoverheid. Provincies geven subsidie aan cultuur die van belang is voor de regio, zoals cultuureducatie en erfgoed. Ook zetten zij zich in voor spreiding van culturele (onderwijs)-voorzieningen in de regio. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de voorzieningen van cultuureducatie en amateurkunst. Hieronder vallen bijvoorbeeld: • ruimtes voor podiumkunsten en lokale organisaties (zoals toneelverenigingen); • financiering van het bestuur van gemeentelijke musea; • bibliotheken; • muziekscholen.
Cultuureducatie	Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur OCW, IPO en VNG	Het rijk bekostigt voor cultuurparticipatie algemene (kennis)ondersteuning, landelijke experimenten en stimuleringsprogramma's. De provincie speelt een rol in de tweedelijns ondersteuning. Ze bevorderen kwaliteit door deskundigheidsbevordering en zorgen voor regionale spreiding, distributie, bemiddeling en innovatieve projecten.

Bibliotheek	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen	De gemeente voert de regie in de feitelijke kennismaking met cultuur, in nauw samenspel met scholen en cultuuraanbieders. Gemeenten faciliteren: • een breed en samenhangend cultureel aanbod voor scholen; • bemiddeling van het aanbod; • aansluiting binnen= schools- en buiten schools; • afspraken met scholen (bijvoorbeeld in het kader van de 'Lokale Educatieve Agenda'). Gemeenten en provincies moeten vanaf 2026 zorgen voor voldoende en volwaardige bibliotheken. De gewijzigde Wsob zal voor alle gemeenten gelden. De bekostiging van deze zorgplicht zal via het gemeentefonds verlopen.
-------------	---	--

Bijlage 3. Lijst van Rijksmonumenten

- Houten wegkruis, Bourgognestraat 1, 6191 HX te Beek
- Huis Nieuwenhof, Bourgognestraat 79, 6191 HX te Beek
- Herv. Pastorie, Burgemeester Janssenstraat 2, 6191 JC te Beek
- R.K. Kerk, Burgemeester Janssenstraat 11, 6191 JB te Beek
- Hoeve, Dorpstraat 81, 6176 AB te Spaubeek
- Bakstenen huis, Maastrichterlaan 15, 6191 AA te Beek
- Bakstenen huis, Maastrichterlaan 17, 6191 AA te Beek
- Oude Pastorie, Beek
- Hervormde Kerk, Raadhuisstraat 28, 6191 KB te Beek
- Grote herenboerderij, Wolfeynde 2, 6191 EB te Beek
- Vakwerkboerderij, Grootenhouterstraat 109, 6191 NR te Beek
- Bakstenen hoeve, Kleingenhouterstraat 6, 6191 PP te Beek
- Vakwerkhoeve, Kleingenhouterstraat 7, 6191 PM te Beek
- Hoeve, Kleingenhouterstraat 14, 6191 PP te Beek

- Hoeve, Kleingenhouterstraat 16, 6191 PP te Beek
- Benedenste Hoeve van Printhagen, Printhagen 2, 6191 PR te Beek
- Bovenste Hoeve van Printhagen, Printhagen 3, 6191 PR te Beek
- Standaardmolen, Schimmerterweg 14, 6191 PV te Beek
- Bakstenen hoeve, Geverikerstraat 139, 6191 RN te Beek
- De Kapel, Kapelstraat 14, 6191 RG te Beek
- Grote bakstenen hoeve, Kapelstraat 16, 6191 RG te Beek
- Hoeve van mergel en vakwerk, Veenweg 9, 6191 RH te Beek
- Hoeve Dijcken, Heggerweg 5, 6176 RB te Spaubeek
- Hoeve met binnenplaats, Hobbelrade 81, 6176 CK te Spaubeek
- Hoeve van baksteen, Hoeve 6, 6176 BH te Spaubeek
- Hoeve van baksteen, Hoeve 8, 6176 BH te Spaubeek
- Hoeve Kelmont, Kelmonderhofweg 51, 6191 RB te Beek
- Hoeve, Oude Kerk 6, 6176 AT te Spaubeek
- Sint Annakapel, Oude Kerk 8, 6176 AT te Spaubeek
- Huis Sint Jansgeleen, Sint Jansgeleen 2, 6176 RA te Spaubeek
- Wegkruis, Spaubeek
- Watermolen, Sint Jansgeleen 3, 6176 RA te Spaubeek
- Hoofdgebouw (Huis Gebroek), Kasteel Genbroekstraat 18, 6191 KT te Beek
- Historische tuin- en park aanleg, Geverik
- Stenen schuur, Bij Kasteel Genbroekstraat 1, 6191 KT te Beek
- Duiker tevens brug, Bij Kasteel Genbroekstraat 1, 6191 KT te Beek
- Bakstenen muur met aanbouw, Bij Kasteel Genbroekstraat 1, 6191 KT te Beek
- Pijlers en hek, Geverik
- Brug met keermuren en duiker, Bij Kasteel Genbroekstraat 7, 6191 KT te Beek
- Ijskelder, Bij Kasteel Genbroekstraat 7, 6191 KT te Beek
- Bronhuisje, Bij Kasteel Genbroekstraat 7, 6191 KT te Beek
- Pomphuisje met waterpomp: Geverik
- Oostelijke volière: Geverik
- Westerlijke voliere: Bij Kasteel Genbroekstraat 1, 6191 KT te Beek
- Duiker: Geverik
- Vaas op sokkel: Geverik
- Beeld op sokkel bij Keutelbeek: Bij Kasteel Genbroekstraat 7, 6191 KT te Beek
- Beeld op sokkel bij Moestuin: Geverik
- Villa in eclectische stijl: Maastrichterlaan 45, 6191 AB te Beek
- R.K. Kerk van de H. Hubertus: Hubertusstraat 59, 6191 PB te Beek
- Gesloten hoeve: Spaubeekerstraat 8, 6191 HP te Beek
- R.K. Kerk van de H. Laurentius: Bongerd 4, 6176 AW te Spaubeek
- R.K. Kerk en pastorie van de H. Callistus: Aldenhofstraat 47, 6191 GR te Beek
- Kantoorvilla in een door het zakelijk expressionisme beïnvloede bouwstijl: Heirstraat 17, 6191 JR te Beek

Bijlage 4. Lijst van culturele verenigingen en instellingen

Carnavalsverenigingen

- Vastelaovesvereniging De Baeker Pottentaote
- Carnavalsvereniging De Kwakkerte Spaubeek
- Carnavalsvereniging De Doorzètters Neerbeek
- Carnavalsvereniging De Sjavelaire Genhout

Folkloristische verenigingen

- Schutterij St. Laurentius Spaubeek
- Nachtwacht de Baeker Kleppermen

Muziekverenigingen

- Koninklijke Harmonie St. Caecilia Beek
- Fanfare St. Caecilia Spaubeek
- Fanfare St. Antonius Genhout
- Baeker Hofkapel
- Partybend Effe Wachte

Zangverenigingen

- Stg. Limburgse Koorschool Cantarella Beek
- St. Martinuskoor Beek
- MBL Zangers
- Zanggroep Così Cantare
- Gospelkoor Soul & Gospel Spaubeek
- Gemengd Koor Neerbeek
- GKZ St. Hubertus Genhout

Toneelverenigingen

- Speelgroep Het Nieuwe Masker Beek
- Toneelvereniging Sjpaubik Sjspeelt
- Toneelvereniging Ons Genoegen Genhout

Culturele/Educatieve instellingen

- Stg. Elsmuseum Beek
- Stg. Heemkundevereniging en -museum Beek
- St. Lucia Comité Beek
- IVN Spaubeek (werkgroep kruisen en kapellen)

Overige cultuurgezelschappen

- Stg. Asta theater Beek
- Stg. Amici Genbroek
- Stg. St. Hubertus Kunstkerk.
- Stg. Marktcommissie Beek (Jaarmarkt Beek)
- Oranje Comité Beek
- Oranje Comité Spaubeek

www.gemeentebEEK.nl

